

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут охорони здоров'я

08-02-120S

СИЛАБУС

освітнього компонента

Історія фізичної терапії

SYLLABUS

History of physical therapy

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)		Level of Education: Bachelor`s (first)
Галузь знань: Охорона здоров`я	22	Field of Knowledge: Health Care
Спеціальність: Терапія та реабілітація	227	Field of Study: Therapy and Rehabilitation
Спеціалізація: Фізична терапія	227.1	Specialization: Physical Therapy
Освітня програма: Фізична терапія, ерготерапія	227	Degree Programme: Physical Therapy, Occupational Nherapy

РІВНЕ – 2024

Силабус освітнього компонента «Історія фізичної терапії» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Фізична терапія, ерготерапія» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» спеціалізації 227.1 «Фізична терапія» денної форми навчання. Рівне. НУВГП. 2024.10 с.

ОПП на сайті університету:
<https://ep3.nuwm.edu.ua/31760/>

Розробники силабусу:

е-підпис Ніколенко Інна Михайлівна, старший викладач кафедри фізичної терапії, ерготерапії.

е-підпис Ярмошевич Олександр Сергійович, старший викладач кафедри фізичної терапії, ерготерапії.

Силабус схвалений на засіданні кафедри фізичної терапії, ерготерапії
Протокол № 1 від «28» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри:

е-підпис Нестерчук Наталія Євгенівна, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор.

Гарант освітньої програми:

е-підпис Нестерчук Наталія Євгенівна, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІОЗ
Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року.

Голова науково-методичної ради з якості ННІОЗ:

е-підпис Григус Ігор Михайлович, доктор медичних наук, професор.

© Ніколенко І.М., 2024

© Ярмошевич І.М., 2024

© НУВГП, 2024

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА	
Історія фізичної терапії	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Освітня програма	<i>Фізична терапія, ерготерапія</i>
Спеціальність	<i>227 Терапія та реабілітація</i>
Спеціалізація	<i>227.1 Фізична терапія</i>
Рік навчання, семестр	<i>1-4-й рік навчання</i>
Кількість кредитів	<i>3 кредитів ЄКТС</i>
Лекції:	<i>18 год</i>
Лабораторні заняття:	<i>24 год</i>
Самостійна робота:	<i>48 год</i>
Форма навчання	<i>Денна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>Залік</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКІВ	
ПРОФАЙЛ РОЗРОБНИКА	

	<p>Ніколенко Інна Михайлівна Старший викладач кафедри фізичної терапії, ерготерапії.</p>
Вікіситет	https://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Інна_Михайлівна_Ніколенко
ORCID	https://orcid.org/0009-0009-3570-0369
Канали комунікації	i.m.hainulina@nuwm.edu.ua
<p>ПРОФАЙЛ РОЗРОБНИКА</p>	
	<p>Ярмошевич Олександр Сергійович Старший викладач кафедри фізичної терапії, ерготерапії.</p>
Вікіситет	https://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Ярмошевич_Олександр_Сергійович
ORCID	https://orcid.org/0009-0003-5747-643X
Канали комунікації	o.s.yarmoshevych@nuwm.edu.ua
<p>ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ</p>	
<p>Мета та завдання</p>	
<p>Мета ОК отримання здобувачами поглиблених знань щодо розвитку та становлення терапії та реабілітації, як складової історії медицини та історії людства.</p>	
<p>Завдання дисципліни: оволодіти знаннями щодо основних етапів розвитку медицини, терапії та реабілітації у зв'язку з розвитком і зміною суспільно-економічних формацій, ознайомитися з загальною періодизацією та хронологією, фактори, що впливають на історію та розвиток терапії та реабілітації, основні епохи, періоди в історії реабілітації; проаналізувати вклад видатних діячів світової та української медичної науки в національну і світову медицину, терапію та реабілітацію, проблеми розвитку охорони здоров'я терапії та реабілітації в Україні та світі. Правильно аналізувати розвиток медицини, терапії та реабілітації, застосовувати свої знання при вирішенні професійних проблем; сприяти духовному відродженню української медицини, терапії та реабілітації, поглиблювати свої знання, орієнтуватися в сучасних проблемах охорони здоров'я і сприяти вирішенню їх.</p>	
<p>Посилання щодо розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle</p>	
<p>https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2395</p>	
<p>Компетентності</p>	

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 09. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах терапії та реабілітації, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби терапії та реабілітації, ерготерапії.

СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці терапії та реабілітації, ерготерапії.

СК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми терапії та реабілітації та ерготерапії.

СК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

СК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

Програмні результати навчання

ПРН 01. Демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращенню довкілля громади.

ПРН 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

Структура та зміст освітнього компонента

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ (18 год)

Тема 1. Виникнення та розвиток медицини, фізичної терапії та реабілітації. Методи терапії та реабілітації у первісних людей (III млн. – XI тис. років до н.е.). (2 год)

Тема 2. Медицина, терапія та реабілітація Стародавнього світу (IV тис. років до н.е. – I ст. н.е.). (2 год)

Тема 3. Становлення медицини, терапії та реабілітації у середньовічний період (V – XV ст.). (2 год)

Тема 5. Розвиток медицини, терапії та реабілітації на українських землях у середньовіччі (IX–XVII ст.). (2 год)

Тема 4. Розвиток медицини, терапії та реабілітації в Західній Європі під час епохи Відродження (XV–XVI ст.). (2 год)

Тема 6. Еволюція медицини, терапії та реабілітації науки в Західній Європі (XVII–XVIII ст.). (2 год)

Тема 7. Медицина, терапія та реабілітація Західної Європи у XIX столітті. (2 год)

Тема 8. Розвиток медицини, терапії та реабілітації в Україні у XX столітті. (2 год)

Тема 9. Сучасні тенденції у розвитку медицини, терапії та реабілітації в Україні. (2 год)

ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ (24 год)

Тема 1. Вивчення практик терапії та реабілітації у первісних спільнотах (III млн. – XI тис. років до н.е.). (2 год)

Тема 2. Медичні знання Стародавнього світу: практичні методи лікування, терапії та реабілітації. (2 год)

Тема 3. Медицина, терапія та реабілітація середньовіччя в госпіталях і монастирях. (2 год)

Тема 4. Особливості медицини, терапії та реабілітації на українських землях у середньовіччі (IX–XV ст.). (2 год)

Тема 5. Огляд анатомічних відкриттів і нових підходів до терапії та реабілітації в епоху Відродження (XV–XVII). (2 год)

Тема 6. Внесок лікарів-новаторів (Парацельс, Бекон, Везалій, Гарвей, Паре) у розвиток терапії та реабілітації. (2 год)

Тема 7. Науковий підхід до медицини в Західній Європі XVII–XVIII ст. (2 год)

Тема 8. Історичні аспекти формування медицини в Європі Нового часу (2 год)

Тема 9. Медицина, терапія та реабілітація XIX століття: прогрес в терапії та реабілітації у Європі. (2 год)

Тема 10. Розвиток медичних і реабілітаційних методів в Україні XIX століття. (2 год)

Тема 11. Впливу західноєвропейської медицини та народних методів на терапії та реабілітації, ерготерапію як складової історії медицини в Україні XX століття. (2 год)

Тема 12. Сучасні напрямки терапії та реабілітації в Україні: технології та методики. (2 год)

Методи та технології навчання

Для формування умінь та навичок застосовуються такі методи навчання:

- вербальні/словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (проведення функціональних тренувань, проведення функціональних проб, практики);
- пояснювально-ілюстративний або інформаційно-рецептивний, який передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами;
- репродуктивний, в основу якого покладено виконання різного роду завдань за зразком;
- метод проблемного викладу;
- частково-пошуковий;
- дослідницький. Технології:
Імітаційні (рольові та ділові ігри).
Неімітаційні (розгляд проблемних питань, демонстрація відео).
Робота в малих групах (команді).
Проектна технологія.
Аналіз конкретних ситуацій (case study).

Форми проведення занять

В умовах модульно-кредитної технології навчання заняття проводяться переважно в активних і творчих формах – це проблемні й оглядові лекції, лекції, міні-лекції, аналіз конкретних ситуацій, презентації, дискусії, ситуаційні дослідження, тренінги, заняття із застосуванням комп'ютерної та телекомунікаційної техніки тощо.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Мультимедіа, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура, комп'ютерні системи та мережі, бібліотечні фонди. Технічні засоби навчання: мультимедійне обладнання, ноутбук. Програмне забезпечення: MS Windows, доступ до Інтернет. Програмне забезпечення: навчальна платформа Moodle.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання

	Короткий зміст завдання	За якісне оформлення завдання, його представлення /подання/показ/ висвітлення/ демонстрація /виконання	За відповіді на запитання	Всього балів
Тема 1 (2 год)	Проаналізувати значення магії, ритуалів і шаманських технік у лікуванні захворювань та відновленні після травм. Сформулювати висновки щодо впливу соціально-культурних факторів на розвиток терапії та реабілітації в доісторичний період.	3	2	5
Тема 2 (2 год)	Проаналізувати роль релігії, міфології та магії у процесах лікування та відновлення здоров'я в різних культурах Стародавнього світу. Сформулювати висновки щодо впливу медичних знань Стародавнього світу на розвиток сучасної терапії та реабілітації.	3	2	5
Тема 3 (2 год)	Проаналізувати вплив релігійних переконань на медичну практику, зокрема значення молитви, посту та інших духовних практик у процесі лікування. Провести порівняння середньовічних та сучасних практик траволікування.	3	2	5
Тема 4 (2 год)	Провести аналіз традиційних українських лікувальних практик, зокрема траволікування та масажу. Описати роль монастирів у збереженні медичних знань (IX–XVII ст.)	3	2	5
Тема 5 (2 год)	Проаналізувати анатомічні досягнення Везалія та Леонардо да Вінчі. Оцінити, як ці відкриття вплинули на терапію та реабілітацію.	3	2	5

Тема 6 (2 год)	Описати досягнення кожного з учених, зосередившись на їхньому впливі на лікування і реабілітацію. Підготувати презентацію з порівняльним аналізом їхніх нововведень (Парацельс, Бекон, Везалій, Гарвей, Паре).	3	2	5
Тема 7 (2 год)	Ознайомитися з внеском видатних учених цього періоду (Рене Декарта, Роберта Бойля, Германа Бургава, інших) у розвиток терапії та реабілітації. Навести приклади військової медицини.	3	2	5
Тема 8 (2 год)	Порівняти терапевтичні підходи у XVII-XIX ст. з попередніми методами. Описати розвиток шпитальної системи і догляду за пораненими.	3	2	5
Тема 9 (2 год)	Вивчити нові технології XIX століття у фізичній терапії. Проаналізувати зміни у структурі медичних закладів, зокрема становлення спеціалізованих клінік, лікарень і санаторіїв, орієнтованих на терапію та реабілітацію.	3	2	5
Тема 10 (2 год)	Дослідити вплив західноєвропейської терапії та реабілітації, як складової історії медицини на українську практику. Підготувати аналіз з прикладами народних методів, які адаптувалися до офіційної терапії та реабілітації.	3	2	5
Тема 11 (2 год)	Оцінити особливості поширення західноєвропейських медичних знань в Україні через освітні установи, наукові праці та професійну підготовку лікарів.	3	2	5
Тема 12 (2 год)	Дослідити сучасні технології та методики терапії та реабілітації, ерготерапії, сучасні реабілітаційні технології. Підготувати короткий огляд розвитку спеціалізованих реабілітаційних центрів в Україні.	3	2	5
Всього за аудиторні заняття				60

За аудиторні заняття здобувачі вищої освіти отримують від 0 до 60 балів.

Два модульних контролю проходять у формі тестування:

20 балів – модуль 1;

20 балів – модуль 2.

У тесті 26 запитань різної складності: рівень 1 – 20 запитань по 0,5 бала (10 балів), рівень 2 – 5 запитань по 1 балу (5 балів), рівень 3 – 1 запитання по 5 балів (5 балів). Усього – 20 балів.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти, становить 100 балів.

Лінк на нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань здобувачів вищої освіти, можливість подання апеляції: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/21123>.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література:

1. Бойчук Т. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації : навч. посіб. Для студентів вищих навчальних закладів. Львів : ЗУКЦ, 2010. 240 с.
2. Великий вчений Ілля Мечніков. Редакційна рада. Агапіт. 2018. № 3. С. 30-33.
3. Григус І.М. Фізична терапія в пульмонології: навчальний посібник. Одеса: Олді+, 2023. 240 с.
4. Григус І.М., Нагорна О.Б. Реабілітаційне обстеження у практиці фізичного терапевта: навчальний посібник. Одеса : Олді+, 2023. 176 с.
5. Клапчук В.В., Зайцева В.М., Пущина І.В. Фізична реабілітація в Україні: історичні відомості і проблемні питання. Вісник Запорізького національного університету. Фізичне виховання та спорт, 2014. № 1. С. 204-209.
6. Козьявкін В.І., Метод Козьявкіна - система інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації. Посібник реабілітолога / За ред Козьявкіна В.І. Львів : Дизайн-студія «Папуга», 2011. 240 с.
7. Луцик Л.Ф. Історія медицини і медсестринства : навч. посіб. Київ : ВСВ Медицина, 2018. 376 с.+32 кольор. вкл.
8. Нагорна О. Б., В.В Горчак Основи фізичної реабілітації: навчальний посібник. Рівне, 2017. 128 с.
9. Павленко Т. Зародження та розвиток фізичної реабілітації. Grail of Science, 2024. № 35. С. 554-560
10. Порада А.М., Солодовник О.В., Прокопчук Н.Є. Основи фізичної реабілітації. Київ : Медицина, 2008. 246 с.
11. Примачок Л.Л. Історія медицини та реабілітації : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. Гоголя, 2015. 104 с.
12. Тягур Р.С. Історія медицини та фізичної реабілітації: короткий лекційний курс. Івано-Франківськ ТзОВ «Просвіта», 2023. 126 с.

Допоміжна література:

1. Archer H. Oral and maxillofacial surgery. Toronto, 2022.
2. Medicine in Illustrated History / A. S. Lyons, R. J. Petrucelli. – Abradale press Abrams N.N., Inc., Publishers, New York, 2023. 616 p.
3. New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language. Lexicon Publications, Inc. Danbury, CT, 2022. 1248 p.
4. Ogawa M. Uneasy Bedfellows: Science and Politics in the Refutation of Koch's Bacterial Theory of Colera / M. Ogawa // Bull. Hist. Med. 2020. № 74. P. 671-707.
5. Ошийко М. А., Пилипенко В.А. Physical Rehabilitation in Ukraine. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, 2019. № 12 (120), 92-96.

Інформаційні ресурси в Інтернет

<p>https://www.youtube.com/watch?v=o9S59B3O4qc - Первісний лад на території України</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=dr-1SCcM-o - Первісна медицина - емпірична медицина.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=nf7Mq2NUGxU - Медицина Стародавнього Єгипту.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=2180XDtEzDg - Медицина Стародавньої Індії.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=30VS9kM5q_c - Медицина Стародавнього Китаю.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=QFH4q1qBndk - Медицина Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=4YlXAXuee8w - Медицина Візантії та Сходу.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=5c_qQU9-dRg - Медицина Тибету. Медицина у середньовічній Європі.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=pELXpg3wZmw - Як відбувалась реабілітація козаків: від давнини й до сучасності</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=uQATtSCOMFA - Народна медицина козаків</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=T8-ylk3Y6N8 - Становлення та розвиток реабілітації в Україні</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=cNMjV5I5HmQ - Медицина України в середні віки.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=FpI1R5voddl - Медицина XVII -XVIII століть в Україні.</p>
--

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Взаємодія з людьми, вміння працювати в команді, колективі, здатність до навчання, здатність логічно обґрунтовувати позицію, знаходити вихід зі складних ситуацій, комунікаційні якості, навички усного спілкування, вміння говорити на публіку, публічні виступи, самопрезентація, працелюбність, саморозвиток, творчі здібності (креативність)..

Дедлайни та перескладання

Перездача відбувається шляхом відпрацювання лабораторних занять.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП» (нова редакція). <https://ep3.nuwm.edu.ua/30369/>
Згідно цього документу і реалізується право здобувача вищої освіти на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.

Оголошення стосовно дедлайнів здачі та перездачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>.

Неформальна та інформальна освіта

Здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, згідно відповідного положення <https://ep3.nuwm.edu.ua/28363/>.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опановувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даного освітнього компонента, його програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та інформальної освіти, визначаються у порядку, відповідно до «Положення про неформальну та інформальну освіту в Національному університеті водного господарства та природокористування» <https://ep3.nuwm.edu.ua/28363/>.

Правила академічної доброчесності

Всі здобувачі вищої освіти, співробітники та викладачі НУВГП мають бути чесними у своїх стосунках, що пов'язані з навчальною роботою. Здобувачі вищої освіти мають самостійно виконувати та подавати на оцінювання лише результати власних зусиль та оригінальної праці.

Здобувачі не допускаються до списування та обману – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, не допущення до захисту та ін.

В цілому здобувачі вищої освіти та викладачі мають дотримуватись «Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в НУВГП» (нова редакція).

Положення про академічну доброчесність в Національному університеті водного господарства та природокористування <https://ep3.nuwm.edu.ua/25004/>.

Вимоги до відвідування

Здобувачі вищої освіти зобов'язані брати участь у всіх заняттях.
Лекції та лабораторні заняття відбуваються в офлайн або онлайн режимі, згідно розкладу.
Відпрацювати пропущені заняття можна під час консультації з предмету.
Заняття онлайн можуть проводитись за допомогою Google Meet за кодом.
Здобувач вищої освіти має право оформити індивідуальний графік навчання згідно відповідного положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/20050>.
Здобувачі можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки за дозволом викладача.

Лектор
с. вик. кафедри ФТЕ

І.М. Ніколенко

Автор
Асистент КТМФВ

Інна НІКОЛЕНКО

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №1639
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 3FAA9288358EC003040000009B6C3700C8C2C100